

Visions d'una capital republicana

El contrast és notori. Si l'any 1987 es va celebrar a València el cinquantè aniversari del Congrés Internacional d'Escriptors Antifeixistes amb l'organització de tot tipus d'activitats patrocinades des d'un ajuntament i un govern de la Generalitat governats per l'esquerra, esdeveniments que van incloure la celebració d'un altre congrés que va aplegar intel·lectuals com Octavio Paz, Joan Fuster, José Saramago, Daniel Cohn-Bendit, Juan Gil-Albert, Mario Vargas Llosa, Àgnes Heller o Stephen Spender, el record dels setanta anys del moment en què València fou capital de la República Espanyola ha tingut un programa en què el Consell, governat ara per la dreta, ha estat absent. Tot i això, diverses exposicions i convocatòries culturals han marcat el calendari fins el 30 de març del 2008, quan va tancar les portes l'exposició «València, capital cultural de la República (1936-1937)». Un calendari que ha estat possible gràcies a la implicació de la Universitat de València com a organitzadora i amfitriona.

Aquest paper de la institució acadèmica, com és lògic, no s'ha limitat a l'organització d'exposicions, d'un congrés i d'altres activitats sinó que s'ha plasmat en publicacions d'un notable interès. La Universitat de València ha editat, així, a més d'una guia urbana de la València dels anys 1931 a 1939, una col·lecció de cinc volums on es recullen, respectivament, els discursos polítics i institucionals de la capitalitat republicana de València, es revisa l'activitat científica i relacionada amb la sanitat, es repassa la vida literària i cultural de l'època, s'antologuen testimonis i impressions d'escriptors molt diferents sobre el clima que va viure la ciutat durant la guerra, i es descriu el projecte educatiu republicà a través de textos i escrits del període. No cal dir que, en conjunt, aquesta sèrie de volums aporten una informació abundant sobre un punt clau en la història de la Segona República, i també en la història de València.

«La ciudad moderna y progresista de los años treinta», escriu Antoni Furió en el pròleg al primer d'aquests volums, «se convirtió en una capital cosmopolita con la llegada del gobierno de la República en noviembre de 1936 y, con él, de su cohorte de políticos, funcionarios, asesores (en su mayoría soviéticos), diplomáticos extranjeros y dirigentes políticos y sindicales en general, a los que se sumaba una miríada de periodistas, intelectuales, brigadistas internacionales, soldados de permiso, heridos en combate y refugiados, que llenaban las calles, las terrazas de bares y cafeterías, los comercios, los cines y los teatros de Valencia. Y que si bien hacían sentir, con su presencia, con su actividad, con las consignas de propaganda que se repelían en los carteles pegados en las paredes o se lanzaban desde la enorme tribuna levantada en la plaza del Ayuntamiento, la cercanía de la guerra, el frente continuaba estando lo suficientemente lejos —al menos hasta que comenzaron los bombardeos aéreos— como para seguir llevando la vida alegre y despreocupada de la retaguardia contra la que clamaban los oradores de los partidos y los sindicatos».

En aquest ambient convuls es feia política i, mal que bé, s'exercia una acció de govern. *València, capital de la República. Discursos políticos e institucionales* és el volum que més explícitament aborda la qüestió. S'hi recullen una vintena de discursos de Francisco Largo Caballero, Manuel Azaña, Frederica Montseny, Dolores Ibárruri o Juan Negrín, entre altres, a més de dues conferències pronunciades pel rector de la Universitat de Barcelona, Pere Bosch Gimpera, i per l'exrector de la Universitat de València, Joan Paset Alexandre. La selecció, que ha tingut en compte la diversitat de forces polítiques implicades en el govern de la República i els seus punts de vista, constitueix un calidoscopi molt útil per a perfilar la cruïlla que aquell moment històric representava, amb les seues contradiccions ideològiques i les seues lluites de poder.

El segon llibre d'aquesta breu col·lecció, *Ciencia y sanidad en la Valencia capital de la República*, del qual són editors Josep Lluís Barona i Josep Bernabeu-Mestre, analitza, a partir d'una selecció de testimonis documentals, la notable efervescència que la investigació científica i la modernització de la sanitat pública van experimentar en el període republicà, com a resultat d'un procés que havia marcat les primeres dècades del segle XX. Aquesta evolució, que en bona mesura es veuria frustrada per la guerra i els

Antoni Furió
València, capital de la República. Discursos políticos e institucionales
PUV, València, 2007
495 pàgs.

Josep Lluís Barona i
Josep Bernabeu-Mestre (eds.)
Ciencia y sanidad en la Valencia capital de la República
PUV, València, 2007
192 pàgs.

Manuel Aznar Soler
València, capital literaria y cultural de la República (1936-1937)
PUV, València, 2007
180 pàgs.

Antonio Calzado i
Javier Navarro (eds.)
València, capital antifascista. Visiones e impresiones de una ciudad en guerra
PUV, València, 2008
196 pàgs.

Juan Manuel Fernández Soria i
Alejandro Mayordomo Pérez
Educación, guerra y revolución. Valencia, 1936-1939
PUV, València, 2008
272 pàgs.
